

VI ER NATURKOMMUNEN

Hjørring Kommunes Naturpolitik

Visioner, målsætninger og handlinger

Oktober 2016

Hjørring Kommune

**VI SES
I NATUREN**

VELKOMMEN TIL VORES NATUR

I Hjørring Kommune er vi særligt stolte af naturen og dens helt unikke karakter. Fra et af de karakteristiske højdedrag, fx Hjørring Bjerge, får du overblik over naturen. Lige netop her kan du opleve kontrasten mellem den barske vestkyst og det beskyttede landskab i hjertet af Vendsyssel.

Kigger du mod vest, møder blikket Rubjerg Knude. Her bliver man mindet om sandflugten, der skabte indlandsklitterne.

Mod øst byder bakker og dale velkommen med Danmarks nordligste bøgeskove og fineste overdrev. Og vender du øjnene mod nord, kan du ane klitplantagerne og mod nordøst rimme/doppelandskabet. Igennem det hele skærer Uggerby og Liver Å sig.

Naturen udgør en værdifuld ressource for kommunen ift. det gode liv, turister og bosætning. Derfor har vi også store ambitioner med denne naturpolitik. Den skal ligesom naturen have en helt særlig karakter og kunne skabe opmærksomhed i form, indhold og realisering.

Naturpolitikken skal tale til alle. Også dig, der ikke normalt har naturen tæt på i hverdagen. Vi håber, at du som borger, virksomhed eller forening vil være med til at gøre den til virkelighed. Som byråd og kommune er det en opgave, vi gerne vil have dig til at løfte sammen med os. Naturpolitikken har 4 visioner, 14 målsætninger og 44 handlinger, som vi glæder os til at realisere sammen med dig.

MENNESKER OG NATUR - HÅND I HÅND

Naturpolitikken har fokus på kommunens natur og dens særlige værdier. I centrum er forholdet mellem mennesker og natur. Naturen udgør en vigtig ressource og et værdifuldt aktiv for både fastboende og turister. Derfor stiller politikken skarpt på, hvordan vi sammen bevarer det unikke - og benytter naturen. Til glæde for både mennesker og natur.

Naturbegrebet i politikken er meget bredt og favner både den vilde upåvirkede natur og den mere påvirkede na tur. I den upåvirkede natur findes oftest de fleste og sjældneste arter. Selv i den mest intensivt dyrkede mark og den mest velholdte have kan der dog findes vilde dyr og planter. En naturoplevelse er derfor noget, du kan møde overalt. Alligevel er det vigtigt med store sammenhængende upåvirkede områder, når biodiversiteten skal styrkes.

På de kommende sider kan du se, hvordan politikken forener visioner, mål og handlinger for naturen. Det er igennem handling, at vi kan gøre en forskel - sammen. For hver handling bliver det beskrevet, hvad der skal gøres, og hvem der skal udføre handlingen. Naturpolitikken evalueres hvert fjerde år. Her vurderer vi, om målsætningerne er nået - og hvor langt vi er kommet med handlingerne.

Naturpolitikken:

- har sammenhæng til kommunens planlægning, politikker og strategier.
- inddrages i løsningen af alle relevante opgaver indenfor kommunen.
- inddrages i de projekter og aktiviteter, hvor det kan give mening.
- understøtter nationale og internationale naturforpligtigelser.

Til naturpolitikken hører også et baggrundsdokument "Naturen i Hjørring Kommune". Det finder du på www.naturkommunen.dk. Her kan du læse mere om naturen i Hjørring Kommune, og du kan finde begrundelser for målsætninger og handlinger.

VISION 1: HVAD VIL VI MED NATUREN!

Dialog og samarbejde

I Hjørring Kommune rimer natur på samarbejde. Derfor inviterer vi borgerne til dialog, så vi sammen kan bringe faglig viden og personlige holdninger til naturen i spil. Herved kan vi lægge en fælles plan for, hvordan Hjørring Kommunes natur skal benyttes og beskyttes. Hjørring Kommune skal have mod til at lave langsigtet planlægning for naturen. Samtidig vil vi skabe en fælles kultur, hvor naturen bliver tænkt ind i diverse projekter og aktiviteter.

MÅL 1.1:

Naturens brugere skal gennem dialog og samarbejde skabe forståelse for hinanden.

I Hjørring Kommune skal der være plads til alle i naturen, samtidig med at der bliver taget hensyn til naturen og hinanden.

HANDLING 1.1.1

Det Grønne Råd skal udvikles og styrkes som platform for dialog mellem brugerne af naturen.

HANDLING 1.1.2

Naturmødet skal være en platform for dialog mellem forskellige foreninger og interessegrupper med mulighed for, at den indbyrdes forståelse fremmes.

MÅL 1.2:

Der skal i fællesskab laves en langsigtet planlægning for naturen.

Naturen spiller en alsidig rolle. Som leverandør af ro og fordybelse. Som platform for aktiviteter, der får pulsen op. Og som medspiller for både erhverv og turisme. Det er derfor vigtigt med en langsigtet planlægning for naturen. Midlet er et stærkt parløb med interessenter og brugere af naturen. Planlægningen skal række ud over kommunegrænsen og afspejle et samarbejde i hele Nordjylland.

HANDLING 1.2.1

Landbrug, turisterhverv, interesseorganisationer og forskningsinstitutioner arbejder sammen om at afprøve en opdeling af det åbne land i natur- og landbrugszoner. Dette vil give bedre betingelser for både landbrug, turisme, friluftsliv og natur.

HANDLING 1.2.2

Vi vil gerne imødekomme så mange aktiviteter i naturen som muligt. Derfor prioriterer og udpeger vi sammen områder, hvor der er plads til ro og fordybelse - og hvor der er plads til at være aktiv.

MÅL 1.3:

Fælles debat omkring brug, pleje og forvaltning af naturen.

Vi ønsker, at brugere og lodsejere er aktive i dialogen om drift og pleje af natur og rekreative faciliteter. I prioriteringen og planlægningen af stier og andre rekreative faciliteter skal turisterhvervet også inddrages.

HANDLING 1.3.1

Det Grønne Råd skal i højere grad fungere som rådgivende organ og aktiv medspiller.

HANDLING 1.3.2

I forvaltningen af kommunens grønne områder og naturprojekter skal der være borgerinddragelse. Der skal laves plejeplaner for dele af parker og grønne områder, hvor naturen kan få lov til at vokse vildt til gavn for naturoplevelse og artsrigdom.

HANDLING 1.3.3

Der skal være åben spørgetid ved administrationen. I denne forbindelse oprettes der en udstilling om kommunens natur og igangværende projekter.

VISION 2:

NATUREN TILBAGE I ALLES LIV

Livskvalitet, oplevelser og sundhed

Hjørring Kommune vil gerne inspirere den enkelte borger til at invitere naturen ind i sit liv. Derfor sætter vi fokus på naturens værdi i forhold til det gode liv, det mentale overskud, virkelysten, kreativiteten, sundheden og det sociale liv. Oplevelserne i hverdagsnaturen skal frem i lyset, og lokale initiativer, der sætter fokus på naturen, skal støttes. Målet er at skabe ansvarsfølelse for naturen og et personligt ejerskab til naturen.

MÅL 2.1

Det personlige engagement for naturen skal vækkes og styrkes.

Vi vil gerne åbne øjnene for naturområdernes mange værdier, ligesom deres beskyttelse og udvikling skal styrkes gennem deltagelse, opbakning og forståelse fra borgerne. Det personlige engagement tændes let i barndommen, og det er derfor vigtigt, at indsatsen allerede begynder i skoler og daginstitutioner.

HANDLING 2.1.1

Borgerne skal kunne tage vare på naturen og skabe oplevelsesmuligheder - individuelt eller i et fællesskab. Det kan være som lokale naturambassadører, der formidler den lokale natur eller i et frivilligt fællesskab, der vedligeholder og etablerer stier og rekreative aktiviteter. Det kan også være gennem plejeadoption af et naturområde, hvor der oprettes laug, der beskæftiger sig med høslæt, vandpleje og afgræsning.

HANDLING 2.1.2

Samarbejdet med lodsejere og landbrugserhverv omkring naturpleje og naturformidling styrkes. Det skal bl.a. ske gennem målrettet uddeling af midler fra pulje til privat naturpleje og kåring af årets bedste naturplejeprojekt. Her hylder vi det projekt, der har styrket naturen og det personlige engagement mest.

HANDLING 2.1.3

Undervisningen i natur og miljø skal styrkes gennem undervisning direkte i naturen og ved at bruge og udbygge de faciliteter, der allerede består i form af bl.a. Slettingen Naturskole o. lign. Muligheden for en naturbus, der kan lette adgangen til naturen, skal undersøges. Derudover skal der laves kurser for alle målgrupper, der inspirerer til at bruge naturen. Kurserne udvikles i et bredt samarbejde mellem kommune, foreninger og University College Nordjylland

HANDLING 2.1.4

Der skal laves en registrering af bevaringsværdige træer og skovområder i samarbejde med borgere og foreninger. De særligt fredningsværdige træer beskyttes i by og på land gennem lokalplaner, fredning eller tinglysning.

HANDLING 2.1.5

I samarbejde med virksomheder og boligselskaber omdannes ensartede græsplæner til blomstrende enge.

MÅL 2.2

Naturen skal styrke livskvaliteten og den mentale og fysiske sundhed.

Der skal skabes rum og laves aktiviteter, der kan understøtte naturens store betydning for livskvaliteten samt den mentale og fysiske sundhed.

HANDLING 2.2.1

De naturområder i kommunen, der indbyder til mental fordybelse, skal i højere grad gøres synlige. Her sætter vi fokus på naturens gang i form af årstidernes forskellige muligheder for at mærke naturen og bruge den til afslapning og afstresning.

HANDLING 2.2.2

Kommunen skal være igangsætter for sociale fælleskaber, der bruger naturen som ramme for en fælles aktivitet. Det kan være forskellige gå-grupper, hvor fokus er vægtet forskelligt i forhold til det fysiske, sociale og mentale.

HANDLING 2.2.3

Naturen kan med fordel inddrages som en ressource på alle forvaltningsområder. Ved hjælp af et tværgående samarbejde vil vi udvikle inspirationsmateriale til, hvordan naturen kan inddrages.

HANDLING 2.2.4

Naturen og de grønne områder i kommunen skal fortsat udvides og udvikles til glæde for livskvaliteten og sundheden. Det kan fx ske ved at forbedre mulighederne for, at dårligt gående og svagtseende kan opleve naturen i og omkring byerne.

MÅL 2.3

Synliggørelse af oplevelser og rekreative muligheder i naturen.

Hjørring Kommune ønsker, at naturen er en del af borgerens hverdag, og at den benyttes i så høj grad som muligt. Derfor gør vi en målrettet indsats for at synliggøre og dermed øge opmærksomheden på kommunens rekreative stier og aktiviteter. I dette arbejde vil vi inddrage en bred vifte af formidlingsformer fx musik, bevægelse, mad, kunst, historiefortælling.

HANDLING 2.3.1

Formidlingen og naturvejledningen styrkes for at sikre bredden i synliggørelsen og for at få fat i målgrupper, der ikke normalt bruger naturen.

HANDLING 2.3.2

For at øge benyttelsen af naturen vil det blive prioriteret at registrere, synliggøre og udvikle de rekreative faciliteter i samarbejde med brugere og foreninger.

HANDLING 2.3.3

Vi vil skabe opmærksomhed på de nære naturoplevelser i borgernes hverdag ved hjælp af naturvejledning og kampagner som "Ret til krat", "Vild med vilje", "Mylder på matriklen", "Træer en voksende glæde" og "Giffri haver". Samtidig vil vi synliggøre, at områder med vild natur i parkerne kan være med til at øge artsrigdommen i kommunen.

HANDLING 2.3.4

Der vil blive udarbejdet en Naturkanon med fokus på naturområder, arter og oplevelser, som bør opleves af alle. I den forbindelse vil vi udvikle målrettet materiale til skoler og institutioner, så de let kan inddrage Naturkanonen.

VISION 3:

SÆT NATUREN FRI

Artsrigdom, vild natur og natur i byen

Naturen i Hjørring Kommune rummer stor biologisk mangfoldighed og kan bryste sig af naturområder i international klasse. Samtidig er den levested for flere arter, som findes i vores kommune, men er sjældne andre steder. Vi prioriterer højt, at disse arter beskyttes, og naturtyperne sikres og udvikles. Udvalgte naturområder skal udvides, så der er plads til den naturlige dynamik, der er grundlaget for biologisk mangfoldighed. Yderligere viden om vores natur er vigtig som prioriteringsgrundlag.

MÅL 3.1

Udarbejdelse af en naturkvalitetsplan.

Naturen værdisættes ud fra arter, naturtyper og tilstand, så der kan laves en målrettet planlægning, pleje og beskyttelse.

HANDLING 3.1.1

Naturtilstanden vurderes for alle beskyttede naturarealer. Arealer med afgræsning prioriteres højt, da lodsejernes tilskud til afgræsning gives på baggrund af arealets naturtilstand.

HANDLING 3.1.2

Der indsamles systematisk viden om flora og fauna. Indsamlingen udfører vi i samarbejde med foreninger og borgere, der gennem artikler, konkurrencer og anden formidling opfordres til at hjælpe med registreringen. Den indsamlede viden indberetter vi til landsdækkende databaser, så kommunens viden er tilgængelig for alle.

MÅL 3.2

Udvalgte naturområder udvides og sammenkædes.

Udvidelse og sammenkædning af naturen giver store områder med mulighed for naturlig dynamik, som er med til at styrke den biologiske mangfoldighed. Indsatsen for at udvikle sammenhængende naturområder vil ske på udvalgte områder i kystlandskabet, bakkelandet, moserne og langs de store åer.

HANDLING 3.2.1

Gennem jordfordeling skal henholdsvis naturområder og landbrugsområder samles i større sammenhængende områder. I den forbindelse skal der udvikles nye modeller for dialog og finansiering.

HANDLING 3.2.2

Vi opretter en kommunal naturfond, som har til formål at skaffe midler til at skabe større naturområder og genoprette den naturlige dynamik.

MÅL 3.3

Naturen skal sættes fri og der skal være plads til naturlig dynamik.

Det er Hjørring Kommunes ønske at fremme den biologiske mangfoldighed ved at skabe en naturlig dynamik i udvalgte naturområder.

HANDLING 3.3.1

For at fremme den naturlige dynamik i ådale, drænedede moser og søer skal vi have vandet tilbage i disse områder. Derfor vil vi finde midler til forprojekter ved fx Varbro Å, Ilbro Enge, Måstrup Mose, Ingstrup Sø og Gårdbo Sø.

HANDLING 3.3.2

I udvalgte store naturområder undersøges muligheden for at sætte naturen fri i samarbejde med landbruget. Det kan ske igennem naturlige processer som sandflugt og oversvømmelser eller ved "rewilding", hvor der udsættes oprindelige store græssere såsom elg og bison.

HANDLING 3.3.3

Den naturlige dynamik skal tilbage i skovene. Der skal laves en kampagne til skovejere om vigtigheden af dødt ved, sløjfning af dræn og grøfter, konvertering til løvskov og pleje af lysninger. Kommunen går forrest i de kommunale skove ved bl.a. at udpege evighedstræer til naturligt forfald.

MÅL 3.4

Der skal laves en målrettet indsats for at sikre arter og naturtyper.

Naturen i Hjørring Kommune rummer en stor andel sjældne arter og naturtyper, hvor kommunen har et nationalt eller endda internationalt ansvar. Her skal der ske en målrettet indsats for bevaring, baseret på den viden vi har om arter og naturtyper.

HANDLING 3.4.1

Skovene er den naturtype, som rummer flest truede arter samtidig med, at den er den naturtype, hvor det er billigst at lave bedre natur. Derfor prioriterer vi indsatsen her. Som en del af dette arbejde vil vi undersøge om nogle af de oprindelige gamle løvskove kan fredes, eller der kan laves aftaler om urørt skov med lodsejerne.

HANDLING 3.4.2

For at sikre en optimal naturpleje af de lysåbne arealer med truede arter skal samarbejdet med lodsejere øges. Fx kan en registrering af de truede arter samtidig sikre, at lodsejerne får mulighed for tilskud.

HANDLING 3.4.3

I mange af Hjørring Kommunes sommerhusområder findes en unik natur. Det er derfor vigtigt, at grundejerforeninger og de enkelte sommerhusejere bliver bevidste om den natur, de har udenfor døren, og hvordan de selv kan være med til at udvikle og pleje den. Derudover skal der arbejdes for, at lokalplaner for sommerhusområder styrker den biologiske mangfoldighed.

HANDLING 3.4.4

Kommunen udvælger følgende indsatsarter, som skal have specielt fokus: Rød Glente, hedelærke, løgfrø, markfirben, hedepletvinge, sortbrun blåfugl, nikkende kobjælde, hvid sækspore og Vendsysselgøgeurt. Status for disse arter undersøges inden for de næste fire år, hvorefter der laves en forvaltningsplan.

MÅL 3.5

Kommunale arealer forvaltes til gavn for naturen.

Kommunen skal være et forbillede i den måde, de kommunale naturarealer, grønne områder og byernes mindre grønne islæt forvaltes på. Ressourcerne prioriteres til gavn for den biologiske mangfoldighed.

HANDLING 3.5.1

Der må ikke anvendes pesticider på nær til bekæmpelse af visse invasive plantearter.

HANDLING 3.5.2

På naturbeskyttede kommunale arealer skal der foretages græsning eller høslæt, hvis det gavner naturtypen. Der må ikke gødes eller nydrænes, og dræn sløjfes, hvor det ikke vil være til gene.

HANDLING 3.5.3

Ved salg af arealer vurderer kommunen, om der skal tinglyses vilkår for natur eller rekreativ brug.

HANDLING 3.5.4

Kommunen skal vurdere og formidle, hvordan kommunale arealer forvaltes til gavn for naturen.

VISION 4: NATUREN SKAL SÆTTE OS PÅ LANDKORTET

Profilering, turisme og bosætning.

Kommunen har et smukt landskab og en fantastisk natur, som er en værdifuld ressource i forhold til det gode liv, bosætning og turisme. Den enestående natur og måden, vi bruger den på, kan sætte os på landkortet og skille os ud fra andre kommuner.

MÅL 4.1

Det årlige Naturmøde skal sætte fokus på naturen - ikke bare i kommunen men i hele landet.

Naturmødet er et fagligt, politisk og folkeligt arrangement, der sætter dagsordenen for den danske naturforvaltning. Samtidig skal mødet danne grundlag for dialog omkring natur og naturværdier, ikke blot i Hjørring Kommune men også nationalt som internationalt.

HANDLING 4.1.1

Naturmødet skal afholdes hvert år.

MÅL 4.2

Naturen skal spille en vigtig rolle ift. at styrke bosætningen og det gode liv.

Kommunen skal ikke blot være kendt gennem de spektakulære naturperler. Den måde, borgerne bruger og lever med naturen, skal også frem i lyset. Vi skal have en biologisk mangfoldig natur og en mangfoldig benyttelse af naturen. I planlægningen af nye boligog bosætningsområder kan naturen tænkes ind som et attraktivt element, der giver mulighed for ro og rekreative oplevelser.

HANDLING 4.2.1

Naturen skal indarbejdes som et positivt element i lokalplaner og byudvikling. Det kan eksempelvis ske ved at give bestemte beboelsesområder en karakter af vild natur, hvor græsplæner erstattes af blomsterenge.

HANDLING 4.2.2

Vi vil fortsat videreudvikle forsøg med landsbyer, der fornyes, så de får sammenhæng med naturen. Der kan laves fællesarealer med ny natur og rekreative faciliteter ud mod naturområderne. Ny bebyggelse placeres på dyrket jord, og nedrevne bygninger erstattes med grønne områder.

HANDLING 4.2.3

Udvalgte mindre byer kan profileres på baggrund af de omkringliggende naturværdier. Fx Tolne, Tversted og Bjergby.

HANDLING 4.2.4

Vi vil skabe rum, initiativ og mulighed for at oprette nye boformer. Det sker i harmoni med den omkringliggende natur og med borgerne som drivkraft.

MÅL 4.3

Naturen skal bruges på en bæredygtig måde, og naturoplevelser skal synliggøres.

Kommunen vil promovere og formidle de enestående naturperler. Samtidig skal turister og borgere kunne bruge naturen på nye måder, hvor viden omkring naturen er i fokus.

Udviklingen af brugen af naturen skal ske gennem en langsigtet og holdbar planlægning med respekt for naturen.

HANDLING 4.3.1

Vi undersøger muligheden for at oprette oplevelsescentre med fokus på natur- og kulturhistorien i Hjørring Kommune. Det kan fx være sandflugtscenter ved Rubjerg Knude og vandløbscenter ved Bindslev Gl. Elværk. Oplevelsescentrene skal give borgere og besøgende mulighed for at få mere viden og opleve netop disse steder på en ny spændende måde.

HANDLING 4.3.2

Naturens mangfoldighed og landskabets særegenhed skal synliggøres gennem fortællinger af bestemte naturperler som Uggerby Å "Danmarks svar på Grand Canyon", Tolne skov "Eventyrskoven hvor bøgen hersker", Indlandsklitternes "Hobbitland" og Fyrets fald ved Rubjerg Knude. Netop disse naturperler skal promoveres ved hjælp af alternative formidlingsformer såsom film- og bogprojekter.

HANDLING 4.3.3

I samarbejde med Frederikshavns Kommune arbejder vi på at optage Skagens Odde som Geopark i Global Geoparks Network (GGN) under UNESCO. Derudover forsøger vi at oprette naturparker omkring Tolne og Lønstrup under Friluftsrådets ordning Danske Naturparker. Disse parker vil øge muligheden for, at turister og lokale kan få glæde af naturen, samtidig med at bæredygtig benyttelse og beskyttelse af naturen kommer i fokus.

HANDLING 4.3.4

Vi udvikler muligheder for at opleve naturen fra nye vinkler gennem fx botanik, lystfiskeri, rideture eller ornitologi. Det kan være igennem naturoplevelsespakker i samarbejde med andre nordjyske kommuner, turist-erhvervet og borgerne.